

چکیده‌ای از مقاله «ایران، حضور مهاجران سلطنت طلب در رسانه‌های ماهواره‌ای»

بهرام رحمانی

bahram.rehmani@gmail.com

مقاله «ایران، حضور مهاجران سلطنت طلب در رسانه‌های ماهواره‌ای»، توسط «آزمین مساجر» از فرانسوی به فارسی ترجمه شده و به تاریخ ماه اوت ۲۰۲۵ در سایت فارسی «لوموند دیپلماتیک»، منتشر شده است.

مخالفان سلطنت طلب حکومت ایران می‌توانند روی شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی زبان مستقر در خارج حساب باز کنند و ایده‌های خود را در ایران منتشر نموده و به آگاهی عموم مردم از جمله در مناطق پیرامونی شهرها و محله‌های مردمی برسانند. اما آیا این اپوزیسیون، که از منابع مالی خارجی به ویژه تبعیدی‌ها بهره می‌برد و از دسترس نیروهای سرکوب تهران در امان است، گوش شنوایی برای شنیدن حرف‌های مردم دارد؟

در جنگ دوازده‌روزه‌ای که از ۱۳ ژوئن میان اسرائیل، ایران و ایالات متحده درگرفت، نزدیک به هزار نفر در ایران کشته شدند. این درگیری‌ها موجب گریز موقت صدها هزار تن از ساکنان تهران شد و بذر وحشت را در سراسر کشور پاشید. پس از این جنگ، بخشی از مهاجران ایرانی، به ویژه سلطنت طلب‌های نزدیک به رضا پهلوی، پسر آخرین شاه ایران، آشکارا از حمله اسرائیل حمایت کردند و آن را فرصتی برای سرنگون کردن جمهوری اسلامی دانستند.

نفوذ سلطنت طلبان، که بیشترشان در آمریکای شمالی و اروپا مستقرند، این اواخر افزایش یافته اصلی‌ترین دلیل آن نیز قدرت شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی زبان است. آن‌ها از طریق این شبکه‌ها توانسته‌اند روایت نوستالژیک خود از پادشاهی خواهی را تقویت کنند، مردم را به یاد دوران پیش از انقلاب بیندازند و موضع هواداری از اسرائیل را نیز پررنگ‌تر سازند. این شبکه‌ها با ساخت و پرداخت این روایت‌ها، هویت‌ها و برداشت‌ها، از جمله و بیش از پیش در میان طبقات مردمی ایران، آن را به صورت ابزاری قدرتمند برای یک جنگ روانی و اطلاعاتی بزرگ تر درآورده‌اند.

شبکه‌های تلویزیونی «من و تو» و «ایران اینترنشنال»، دوشبکه فارسی زبان مستقر در لندن هستند که امکان بازخوانی کامل تاریخ معاصر ایران را با القاء تخیلی تجدیدنظرطلبانه ایجاد کرده و به تطهیر چهره‌هایی می‌پردازند که در نظام گذشته مسئولیت سنگین‌ترین سرکوب‌ها را بر عهده داشتند.

تولید دلتنگی

بیش‌تر ایرانی‌های کنونی در دوران شاه به دنیا نیامده بودند. در نتیجه، شناخت آنان از تاریخ. فراتر از روایت رسمی حکومت. عمدتاً از طریق صدها شبکه ماهواره‌ای شکل می‌گیرد که برنامه‌های خود را در خارج از کشور تولید و پخش می‌کنند. هزینه مالی این شبکه‌ها از سوی ایالات متحده، انگلستان، عربستان سعودی، ترکیه و... تامین می‌شود.

...

نقطه اوج این بازنویسی تاریخ در سال ۲۰۲۴ زمانی رخ داد که «من و تو» به مصاحبه با پرویز ثابتی، مقام بلندپایه پیشین «ساواک» پرداخت. در این مصاحبه ۷ ساعته، او در برابر عموم مردم به توجیه و تمجید سیاست‌های خود پرداخت، بدون آن که کسی بتواند حرف‌هایش را رد و نفی کند.

...

در برابر این جنگ روایت‌ها، مسئله تامین مالی شبکه‌های ماهواره‌ای امری اساسی است. درحالی که وضع شبکه «من و تو» در این باره مبهم و غیرشفاف است، روزنامه گاردین در سال ۲۰۱۸ افشاء کرد که «ایران اینترنشنال» توسط یک بازرگان ثروتمند عربستان سعودی نزدیک به محمد بن سلمان (MBS) تامین مالی می‌شود.

...

در دوره ریاست جمهوری دونالد ترامپ و راهبرد «فشار حداکثری» درباره حکومت ایران، او (رضا پهلوی) در مصاحبه‌ای با نشریه نیویورک پست در ۱۱ مه ۲۰۲۵ تأکید کرد که تحریم‌های شدید اقتصادی «چیزی است که ایرانی‌ها می‌خواهند» و باز هم شعار «عظمت را به ایران بازگردانیم» را تکرار کرد.

«من و تو» و «ایران اینترنشنال» به صورت پایگاه‌های قدرتمندی برای گفتمان ضدفلسطینی درآمده‌اند درحالی که غزه صحنه کشتارها شده بود، هواداران شاهزاده در کنار راست افراطی اسرائیل در ایالات متحده و اروپا تظاهرات کرده و عکس‌های رضا پهلوی و پرچم سلطنت طلب‌ها را در هوا تکان می‌دادند. لابی‌هایی مانند «اتحاد ملی برای دموکراسی

در ایران»، که در سال ۲۰۰۳ در لس آنجلس تشکیل شد، ایرانی-آمریکایی‌های منتقد اسرائیل را هدف قرار می‌دادند. به این ترتیب، رضا پهلوی با استفاده از درگیری و نارضایتی‌های مردمی در ایران و تحت لوای مبارزه برای سقوط حکومت اسلامی تا حد حمایت از حمله نظامی اسرائیل در ماه ژوئن هم پیش رفته است. (از ۱۳ ژوئن، خانواده‌اش آشکارا خط مشی جنگ طلبانه را ترویج می‌کردند: همسرش یاسمین در X نوشت: «به آن‌ها حمله کن، اسرائیل، ما پشت تو هستیم» و دخترش فرح اظهار داشت: «دوستان ما در تهران بمب‌های بیش‌تری می‌خواهند.»)

در چنین فضایی از جنگ روانی، شبکه‌های «من و تو» و «ایران اینترنشنال» از این گفتمان حمایت می‌کنند. آن‌ها هم‌چنین به‌صورت پایگاه‌های قدرتمندی از یک گفتمان ضد فلسطینی درآمده و ...

پویای بسیج تکه پاره شده

سلطنت طلبان با قرارگرفتن در کنار ترامپ و نتانیا‌هو، به شکلی متناقض به اصول‌گرایان حکومت ایران شبیه شده و به‌همان شکل با هواداران دموکراسی برخورد و نسبت به افغانستانی‌ها یا به حاشیه‌ران‌دن مردم پیرامونی رفتاری تمرکزگرا دارند. باید دانست که از فراخوان ماه ژوئن رضا پهلوی در خارج از کشور به قیام ملی، تا به حال استقبال چندانی نشده است.

...

در روزهای پس از حمله اسرائیل، جمهوری اسلامی در وفاداری به ساز و کارهای خود دست به سرکوب از طریق زندانی کردن گسترده مخالفان، به بهانه جاسوسی برای اسرائیل و به نام مصلحت نظام زد. درحقیقت، آنچه که ایران به آن نیاز دارد، بیش از آن که انتخاب بین شاه یا رهبر باشد، یک گذار واقعی به دموکراسی است.

چهارشنبه پانزدهم مرداد ۱۴۰۴-ششم آگوست ۲۰۲۵